

ACC. N:R M. 13308: 1-22.

Landskap: Blekinge Upptecknare: O. Appelqvist, Jämsbö
Härad: Lister Berättare: " " "
Socken: Jämsbö Berättarens yrke: f. lantbr.
Uppteckningsår: 1954 Född år 1874 i Jämsbö

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Barnets vård och uppfostran under för-
skoleåldern. s. 1-22. Luf 98.

De uppgifter om barnens uppväxt
och fortian röra sig mest om fälli-
ga hem, samt en tidrymd av upp-
till 10 år. Tillskott och ha föga
liknelse om vad som nu gästas
sig. Tillsynen var smärbar, en,
där någon tillsyn fanns, var modern
och någon av äldre systrar, men
de lämnades ofta utan tillsyn då
så många som möjligt måste arbeta
säsom vid vår och höst samt vid
härflotking. Gålv var för hemmet med
en egen systr, då en gammal man
valrades hemmet, och vi gjorde att vi
en vår, ty vi förmodade han skulle se
in om en förtid, men vi snart denne
oförliche mannen var förbig sprang vi
upp till en åker där var en syster

ACC. N:R M. 13308:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

arbetade och talade om bicket öde vi
varit utsatta för. Rörslufrikaten var
obegränsad d. v. s. i vardagsrummet som
var det enda som hölls varmt och
där allt möjligt arbete utfördes, så att
någon särskild värme till barnen ej
fanns. Men i regel fick de lära sig
vad i saka motsats till vad som
nu sker. Och i många hem hängde
ett björkris till skräck och varnagel
som man pekade på då det behövdes.
I vad mån barnen tilläts att ha egen
vilja varierade mycket beroende på
de olika föräldrarna med deras olika
åsyn och åsyn. Föräldrarna kallades
för far och mor sent till. Sedan de
när tilltalordet användes till alla
främmande som man ansåg vara för gamla

att säga du tur. Mina egna barn, har
sagt du till mig Pettes de vid 60 års
åldern har bytt om att säga om vi.
Några särskilda 'ömhets betygslar' förkom
nog i bland fattigt folk, det fanns ju
inga kontanter utom de som så väl
ginge att till det allra nödvändigaste.
eller blev en liggande sjuk en för
där, så nog fick man ofta att ropet
dies hade sin som skrev: 'Var finns
en kärlek...'. Och den ändras i under
tidernas lopp sedan en olycklig son eller
dotter sågat denne otaliga bekymmer.
Nu barnen, hälsar på sina föräldrar
sär med ett god morgon för honom
endast i s. k. bildade hem, men an-
vars har man blivit anmodad att häls-
a på dem som möter, gissa med ett

lyfta för misser, och plocka undan
något. Men barnen skulle hålla mera
hösligt för vissa personer än andra
fick man g. bered om. Kom en främ-
mande i hemmet så kallade hon eller
hon för alla, barnen inberäknade.
Men barnen bortglömdes ofta. När ett barn
var så gammalt att det kunde gå ett år
med sin en granne, så sade det
endast goddag eller något liknande,
men tog g. någon i handen. Det är
ju ett ovanligt ord, att barn, lära
ingenting, försäns de komma från
hemmet. Lå länge inte ett barn kan
"tala rent" brukar man kalla dem späda
barn och vid fyra års ålder, är det kom-
mant i skolåldern, och så har man
konfirmationsåldern. Nyfödda är en klav.

ACC. N:R M. 13308:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vad förbud och hotelsen för att för
barn att lyda har ju varierat mycket
det olika. Vad som sagts i en hem
har däremot aldrig sagts i ett annat.
Här nämna att det sarnats för brun-
nen ty det bor inbrunnubbe i den, li-
ka i pinns en sjögubbe och sarnig
att dricka grädde, då får du skägg
om du äter medan du läser blir du
onemman, d.v.s. svårt att lära utantill.
Äter du mjölet bröck, blir du stark.
Många sjuker har lurats till att äta
brödet även sedan det mjöglats. I
min barndom höjde jag denna katekismus
som ej säll lyda mer & för för fram-
deles lyda trummor och kalvstäm.
Lyften väl på när de komma i Bro-
mans Gäst, då måste man ju lyda.

I sådana hem som överensstämde med oss här, rika var ej synnerlig ordnad renlighet ty modern hade för mycket att göra av husligt arbete, såsom karda spänna och väva, ävensom ty barns kläder och så attom detta matlagning fastän detta senare ganska primitivt. En liten gammal sader till en annan, och ett annat hem: "Där var inte så som du hade följat de om monnen i då". Men i alla fall var det en procedur som ej utlöpte utan gråt och valdsamt motstånd. Pajkar och flickor ringa obehindrat leka gemensamt med varandra. I sexuellt avseende var ej de unga så förvildade som antide ungdom. Men så i graven vid 17 års ålder var de mycket senast uppträande. Och väl de friga gifte sig regelbundet vid 17 år.

ACC. N:R M. 13308:7

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det var nog inte i många hem, barnen
varnade för träen och skogssnurrar,
men de fringo i alla fall redan från
späda åren. Talas om deras bein-
stens, så att redan som unga fick
man, skrek till att bli ordentligt mörk-
rädd, så att det förtade på att gå ut
fem, mörket ensam att utsträcka en nativ-
behov. Bland de djur man fick särskild
rädsla för var gurar, och även hästar
beroende på att man g'var uppförd
tillsammans med dessa djur. Och även kun-
den man g' kunde till hade man fara
för. Bland cykelvägen var det so-
taren, man hade skräck för. Men
om man g' blev varnad för en si-
dan, var det dock hans tvärla gult
som ingav rädsla när en sådan

uppmärksade sig. Om en sötare Rade
göt anseende? Nej inte som nu. Nu
är de ett yrkesfolk med lika
anseende som andra. För som det
sällan någon sådan, tjänsteman och
di han någon gång som nu han, i
annandad där om och i sällan något
druckes, att de om någon fröjke hade
ett speord åt honom, så är det klart
han skände fröjken. Några andra gr-
besmän som skändelobjekt höjde ja al-
drig nämna, det är ju inte alla perso-
ner i ett samhälle som är lika anse-
värna att ha beröik av, och därför
kan ju garke tidigt till att och
alla. Det kan ju ha varit att man i
sine far skolat med att sända
bud efter en sådan gäst.

När det gäller liggplatser för barnen,
så ligger barnet som litet i en vagn
och vagnen står bredvid den gemensam-
ma sängen för mor och far. Sen är det
liggplatser så många som för plats
i stugan och barnen är placerade på
både som vinter och sommar. Så
länge barnen är små är det inte
så nödvändigt med delningar av sovrum
och flickor. När de vagnar längre an-
vändes kunde modern sitta den minste
till sig åtminstone ett års tid. Vid mat
bordet fick i regel modern sitta
den minste i sitt knä. Vid alla till-
fällen var det modern som skulle va-
ra uppsyn. Sen kunde det vara
barn som kunde sitta sig vid
bordet och då fick de sitta på en pall

och ha va sin lallrick för en soffa.
Släppte de en lallrick så den gick sönder
så blev det lussåttavisning ibland
in natura. Barnen hade sina leksaker
och det för tillfället fanns plats. De
hade ingen given såsom de kunde i-
beröpa, ej heller någon möbel att ha va
sina grejer i. Någon låda för sina
drakar samt några märken. Utryck
fanns ej. Pojkarne kretade hästar av
pennblyert. Var det sommantid var det
andra leksaker som toge vidlyftigare
plats. Ironhus fick de gramma under
sina saker här de kunde och de för
att var var en fisk sitt, men någon
gång fick de vädja till högre iasten.
Någon kunde ju äga en pall, men inte
kunde alla ha var sin där barn antalet hundra.

Spädbarns utstyrelsen ersattes med kost vid
ansträng 8 mån. ålder i rinnrommodell,
lika sommar och vintertid, och samma
modeller för pojkar och flickor, färgen va-
rierade efter tycke och smak. Förklä-
den begynte användas vid tvåårsåldern
mycket av tyg. För pojkar lyfte med
hängslen som korsades på ryggen och
knäpöjades i sidorna. För flickor i-
bland med skärmsätt upptien och
rynkor och ibland volanger över ärmen
hög rund krage, med spets användes av
flickor och pojkar vid festliga tillfällen.
Spädbarnsmössan användes liksom den
blev för liten, sen fick de använda
äldre systers arlagda. Om sommar-
tid hade de halvhattar som höjdes
för en pris av 25 öre. Lika för pojkar och flickor

Vid en års ålder begynte barnen att använda strumpor och skor. Skon syddes av tyg, ganska perovisiskt. Strumfärmarna kallas uppe med att binda dem med en tygransa runt om benet nedan om knäet. Barn Pinga ganska tidigt vänja sig att gå med skor. Dessa betingade en pris av tolv shilling, och för större 16 shilling (penningvärdet förde observeras) för att spädbarn skulle utöva. Den outvecklade den med en skal. Inmätarnas skor cyddes av en härdig mor och inte någon äldre syfter fanns. Några särskilda efterlägg. Kan man se på dem att det gick med som försade förtjuga, såsom en fölaga av någon äldre syfter eller barn tillfälligtvis.

Hvar hvar klipptes och kamnades vari-
erade ju något. Det som var märt
betydningsfullt var ju kortklippling, för
rentlighets skull. Det var inte ovanligt
att skollärarna hade (i capitis) i försven-
lig mängd. Flickorna hade i regel hår-
flåtor. Pojken kortklippta, men när de
kommit så långt att de blev moder, så var
de på en förmiddag liksom en hvar hvar
säg aldrig att skollärarna kommit sig var
gång de hade kort. Barnens kläder togs
både i regel en gång i veckan, men det
kunde nog hända att blev lite längre i-
bland. En herre har talat om att hade
ej något ombyte i vänta till de fick kläddas
när moder, tvättade hans skjorta. En en
blott moder bekräftar flera skollärarna, byt-
om kläder var dag de kom från skolan.

14
Annars finge de komma till skolan som
traskanter. En fattig arbetarehustru som
födde upp 13 barn hade på så sätt sina
barn rana och strygga. På det var g' Blom
vardagskola, utan de flesta gick ju sånda
sina barn till söndagskola, så att s. k.
söndagsbladen voro så goda som armbå-
diga. Det är blott att barn från våra
barnhus hem hade råd att vara bättre
klädda både i helg och vardag. -
Vid treårsåldern kunde barnen sitta
jämt någon vid matbordet ifall det
förelåg för sin mat från Laurus be-
derbörligen utportionerad. Det kunde ju
hända att vissa barn stodo och äto
 därför att det då räckte till bättre
Gaffer gagnade g' barnen, men sked och
kniv och till att böja ned blöta, testad!

Om barnen fingo prata vid bordet boorde
dels på deras ålder och dels om föräldrarnas
själva hade lärt några goda seder.
Man gå i från bordet när de behagade
fingo de sitta. Barnen kom att få mat
var vid måltiderna, men de fingo an-
nars på begäran om de vore hungriga
de hade inte varit gott att boinga nå-
got barn att äta upp om det be-
gäde. Om det togs hänsyn till barnets
smak beror precis på hur modern, he-
de fastnat det från början. En del skän-
ma ju andas ut barnen och en del ha
andra mera radikala åsikter. När barnen
äro små få de lära sig bordsbön:
Gode Gud välsigna maten. Föräldrarnas
funderade ej något starkt. Och barnen
fingo samma sort mat som de äldre.

Om vår mat g. varit så bra för små-
barn, så kan i allmogehem g. beunnat
göra någon skicknad. Det blev ju också
många barnsjukdomar och många döda
får i de späda led. Ägg var visst
inte förbjudet för små barn, men
de voro ju avsedda att säljas och dels
kunde g. ett barn enbart klara sig
utan att spela med sina kläder.
Kaffe gavs g. så mycket åt barn g. källor
äldre, men brännvin däremot. Ljolv kan
jag g. se, men hört berättas av sanningen
enligt folk, att barn fick doppa en
brödbit i brännvin. Kakor och Karam-
eller voro visserligen rariteter för
barn, men det fanns g. "barnbidrag" på
den tiden, (och enge resebidrag till Sverige).
16 barnbidrag, men allting kan jag g.

Barnets dagliga träning fick det klara
av själv i skolan, des förmågor, var
det visst inte var dag detta blev någon
given regel. Någon sorts förebyggande
Lundvård fanns ej. Det var knappt man
kunde på barnen att undvika dubbeltän-
der. Det blev det ju om inte Lase Län-
der drogs ut. Det var ju inte ofta man
såg barn med sådana, men det förekom
någon gång. Någon plats för barn att
gå varmbad fanns ej. I hemmet fick
ju huvudet tvättas och händerna så
att ej litten undvika Lase Lasebevåld.
Barnen själva tyckte det var rent av
en nöje att med en kamm kamma ut
en massa på en skriptavla. Ibland
fick modern göra störsädning i hu-
sudet då rent av fotogen fick användas.

Om sommartid badade ju barnen
barnbad, då merendels flera voro i sär-
skap, men en stor del lärde sig att simma.
Kun fort ett barn lärde sig att säga
ifrån? berodde utslutande kan man
saga hur pass påpasslig modern var gent
emot barnet. I varje fall kunde det ske
det första levnadsåret. Det fanns vis-
serligen en sakt tröstol för barnen
att sitta i medan de skulle sina be-
hov, men sådana fanns ju ej i var
sluga och i nödhan fick barnet sit-
ta på en matkål. Det var ej män-
ga hem som ägde en fabrikermor-
ten, utan när barnet var illamående
och i behov av sängläge. utfärdades
detta för andra vis, såsom att det
vägrade äta, som var oroligt f. ö.

Så således avgöra om barnet hade
feber kunde ju ej bestämmas utan
det fick bli avgöras att det var nog
inte "riktigt bra". Säg det i samma käll
som en annan så fick det fort iare. Läs
man såg att det var livsfarligt sjuk
då en ändring på något sätt fick ske.
Blev barnet på något sätt utskut för
ett aldrig så litet missade, isom att
färditen pigg, i stället, så blev det till
som som vill. La ut spökan. När för
cut, låt henne sitta, låt henne bara sitta.
Färdse, det mera allvarligt, så att man
skurit sig med en kniv så att en blod
droppe kommit, då fick ju man binda
da om med en trasa. Sedan fört en
bit osaltat fisk. Sagt för, att
ej varit milt, ty bläskat här i vat rent.

Om de vuxna lekte med småbarn, be-
roddes på oss de stora s. h. barnvänner
det fanns dem som inte kunde födra-
ga ens sina egna barn. Ja det fader
kan aldrig haft sina barn i sitt h
Säle på vis & sän, utan alltid moder
från. Däremot fanns ju barn som lika
gärna sprang i fars hals som i mors.
Var det utmärkt kunde ju far springa
i klapp med sitt barn och då naturligtvis
lätta han blev överburen under stora
förmöjelse för barnen och så fick
den anledning att tala om för oss att
den kladdiga (i bursade) pappa den van-
liga lekarna var lika givande oerändligt
barn emellan. Vad kan kunde och ledes
"gömma" i skyddet i skyddningen i ena
den stora lilla fotogenlampen ländes.

ACC. N:R M. 13308:21.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Några sidan Leksaker som var köpta
var så utmär. Det fanns snurrebaser
som bestod av fem stycken som köptes
av brännare som använde omkring man
kunde få en, men som bäddig gissa kun-
de själv göra gassan, att säga av en
som träd ruller de två st. erhålls. Bilden
länkar var ju en rullad att få till i.
avsett med för tort. Om det var en ko
eller gäbbe knyttade. Det var även kring
användande brännare som spredde boken
som sagor, annars fick man ju höra
många berättelser. Det förekom ju ibland
att man eller för berättade om sig ung-
dom och vad de upplevat av ära
eller lust, en del handlade blott om små
saker, men barn är ju i själva
sitt några farliga kritiker.

Ännu sist om några slags undervisning om
religionen förekom, så måste vara så att
det var nog fattigt med den saken. Där
inte föräldrarna själva voro intresserade
av saken i fråga kunde man ju inte be-
göra bättre. Ja skulle knappast tro att
50 % av barnen fick lära sig en liten af-
fektbön, eller den annars vanliga barna-
bönen: Gud som lever barnen hjälper till
mig som liten är. Det var ej många barn
som följde komna vid modrens sång och om-
förd av surret vid spisar och och
kakor på samma sätt med: "Guds orod-
nad mig och rädda". Uppfattningar är
Gud som är stark himmelsk. Vi måste vara ju
i synnerhet av barnet. Då man ju är
nästan förtrogen med att göra det enda.
Vår barnet var konfirmerat fick det ut i världen